

Zachovanie detských kútikov, či premiestnenie bližšie k rodine. To sú niektoré zo zmien, ktoré sme od 1. júla 2026 presadili vo väzenstve

6.7.2026 - | Verejný ochranca práv

Dosiahol som s účinnosťou od 1. júla 2026 viaceré významné zmeny v úprave pravidiel výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody. Cieľom mojich pripomienok bolo posilniť ochranu ľudskej dôstojnosti, zdravia a základných práv osôb nachádzajúcich sa vo väzbe alebo vo výkone trestu.

Oceňujem konštruktívny prístup Zboru väzenskej a justičnej stráže aj Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky pri zapracovaní viacerých návrhov.

Aj zdanlivo praktické pravidlá vo väzniciach majú priamy dosah na dôstojnosť človeka. Preto je dôležité, aby boli nastavené tak, aby chránili bezpečnosť, ale zároveň rešpektovali základné práva. Naše pripomienky k právnym predpisom, ktoré sa menia od 1. júla 2026 podporili humanizáciu väzenského systému na Slovensku.

☐Evidencia zranení☐

Jednou z najdôležitejších zmien je zavedenie presnejšej evidencie zranení pri nástupe do väzby alebo do výkonu trestu. Zranenia sa budú zaznamenávať do osobitnej pomôcky – tzv. mapy tela – a tieto informácie budú následne postupované prokuratúre. Takýto postup môže významne prispieť k odhaľovaniu prípadov možného zlého zaobchádzania a posilniť ochranu práv osôb umiestnených v ústavoch.

☐Nočné kontroly v celách☐

Pozitívnu zmenou je aj šetrnejší výkon nočných kontrol. Tie sa majú vykonávať len v nevyhnutných prípadoch, najmä ak je to potrebné na kontrolnú činnosť alebo ochranu života a zdravia. Zároveň sa zavádzajú technické riešenia, ktoré môžu obmedziť potrebu rušivého otvárania ciel a dverí počas nočných hodín.

☐Podpora vzťahovej väzby s rodinou☐

Uspel som aj s pripomienkami týkajúcimi sa každodenného života väznených osôb a ich rodín. Zachované majú zostať čakárne a detské kútiky, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri návštevách rodinných príslušníkov s deťmi. Prijatá bola aj požiadavka, aby už skontrolovaná korešpondencia bola adresátom odovzdávaná bezodkladne.

☐Premiestnenie do ústavu bližšie k rodine☐

Zákon o výkone trestu odňatia slobody stanovuje viaceré kritériá pre umiestňovanie odsúdených do ústavov, ako sú dĺžka trestu, závažnosť trestnej činnosti, vek, zdravotný stav či vzdialenosť od miesta bydliska. K týmto kritériám po novom pribúda aj preferencia resp. záujem odsúdeného.

Zachovanie rodinných väzieb má významný vplyv nielen na psychickú pohodu odsúdených, ale aj na

ich návrat do spoločnosti po výkone trestu. Od 1. júla 2026 sa k týmto kritériám pridá aj možnosť zohľadniť samotný záujem odsúdeného o výber ústavu, ak tomu nebudú brániť iné zákonné dôvody.

Aj po umiestnení do ústavu má odsúdený možnosť požiadať o premiestnenie. Hoci na kladné vybavenie takejto žiadosti nie je právny nárok, je dôležité, aby boli dôvody odsúdených posudzované individuálne a citlivo.

☐Nové pravidlá pre disciplinárne odmeny☐

Ďalším významným posunom je úprava pravidiel udeľovania disciplinárnych odmien. Tie bude udeľovať pedagóg, ktorý s odsúdenou osobou dlhodobo pracuje a pozná jej správanie. Do pravidiel sa zároveň výslovne dopĺňa povinnosť ústavu zabezpečiť pri sprchovaní teplú vodu.

Nie všetky pripomienky sa však podarilo presadiť v plnom rozsahu. Budem aj naďalej sledovať otázku používania vlastného oblečenia pri eskortách na súd alebo do civilných zdravotníckych zariadení, ako aj problematiku odstraňovania tzv. satelitov z okien ciel, teda plastových zábran umiestnených za oknami.

<https://vop.gov.sk/zachovanie-detskych-kutikov-ci-premiestnenie-blizsie-k-rodine-to-su-niektore-zo-zmien-ktore-sme-od-1-jula-2026-presadili-vo-vazenstve>